

גנזי המלך

ארבע נספות

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת

294

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-677779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"וַיְהִי כַּאֲשֶׁר קָרַב אֶל הַמַּחֲנֶה וַיִּרְא אֶת הָעֶגְל וּמַחֲלַת וַיַּחַר אַף מִשָּׁה וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלַּחַת וַיִּשְׂבֵּר אֹתָם תַּחַת הָהָר"

לא לאבד את הכלים

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

מבואר: אשר מצד הלוחות הראשונות היינו זוכים והיו נעשים כל הנסים ושכינה היתה שורה בכל מקום שיהודי נמצא שם, כל יהודי היה עומד במדרגת כהן גדול וכל היכן שהיה עומד בתוך ד' אמותיו, שם היתה השראת השכינה של בית המקדש ומה שהיום אין הדבר כן, אין זה אלא מפני חטא העגל. נמצא שאותה המדרגה של לוחות הראשונות, אשר נקראת **'איתערותא דלעילא'**, בחינה זו אבדו. ושוב אינה מועילה שום תשובה שבעולם להחזיר אותה בחינה עד היום.

כיוצא בזה מצאנו שהעולם שהיה קודם חטא אדם הראשון, עולם שהיה שונה בתכלית מהעולם שאנו שרויים בו כיום, נתקלקל על ידי החטא. ואע"פ שלאחר החטא עשה אדם הראשון תשובה כמבואר בחז"ל ('ילקוט' לד לח). מכל מקום לא חזר למדרגתו כפי שהיה קודם החטא. וכל המיתות שבעולם הם תולדות אותו החטא. וגם מי שלא חטא כלל, גם הוא **'מת בעטיי של נחש'** (ב"ב יז). הנחה זו תשמש לנו הבנה בדברי ה'ספורנו' וז"ל: **"וַיִּשְׁנֵי לַחַת הָעֶדֶת בְּיָדוֹ"** (שם לב). **'כי השב שבשבוו אליהם ישוּבוּ בתשובה. ואם אין, ישברם לעיניהם כדי שיחזרו בתשובה'**, שבירת הלוחות היינו: איבוד כלים באופן ששוב אין מועילה תשובה להחזיר אותה בחינה שלפני חטא העגל. וכל עוד שהחוטא סבור

הפסוק: "וַיִּתֵּן אֶל מֹשֶׁה פְּכֻלְתּוֹ לְדַבֵּר אֹתוֹ" ('שמות' לא) וז"ל: **'אחר שסיפר, מה היה הטוב שהושג בסוף כל הפעמים ששהה משה בהר ארבעים יום, פירש הטעם, מפני מה לא הושג התכלית שיעד הקל יתברך במתן תורה, באמרו: "וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת פְּכָנִים נְגוּי קְדוֹשׁ"** ('שמות' יט). **ובאמרו: "אֲשֶׁר אֲנִי אֶת שְׁמִי אָבוֹא אֵלֶיךָ"** (שם כ) **עד שהוצרך לעשות משכן. והודיע שקרה זה בסיבת רוע בחירת ישראל; כי אמנם בסוף ארבעים יום הראשונים, נתן הלוחות מעשה אלקים לקדש את כולם ל"פְּכָנִים נְגוּי קְדוֹשׁ" ככל דברו הטוב והמה מרו והשחיתו דרכם ונפלו ממעלתם.'**

קיימת הנחה, אשר מי שלא בחר פעם בצד הטוב, בידו לחזור אל כליו שניתנו לו מן השמים ולהשתמש בהן על ידי בחירתו לטוב. מחשבה זו יוצרת הנחה אשר גם אם לא יתאמץ היום בבחירתו בצד הטוב, יכול הוא לזכות מחר במה שהיה יכול לזכות היום. המבט היה משתנה אם היה יודע אשר על ידי שלא משתמש עם כליו יסלקום ממנו. ואפילו אם יזכה לתשובה מאהבה שזדונות נעשים לו כזכויות, מ"מ מה שאבד אינו חוזר לעולם.

כך למדים אנו במעשה העגל; אם נעייין בראשונים ובמדרשים נמצא, אשר ההשפעות של אותו מעשה שלא פגו עד היום הינם שונות. **מחז גיטא מצאנו במדרש (שמו"ר מז): 'בלוחות הראשונות לא היו אלא י' הדברות בלבד. עכשיו שנצטערת, אני נתן לך הלכות מדרשות ואגדות' ופירשו:** שבלוחות שניות נתוספו התגים שלא היו בלוחות ראשונות וכל הדרשות הנדרשות מהם לא היו בלוחות ראשונות. ולכאורה נראה מזה שהיתה מעלה ללוחות השניות על הראשונות, אבל באמת אין המעלה אלא לפי מדרגתנו לאחר שבירת הלוחות, כי בהיותם עומדים במדרגה של לוחות ראשונות, הגיעו לאותה דרגה של אדם הראשון קודם החטא, אשר היו מקבלים מלמעלה את כל ההשפעות. **מאידיך מצאנו בדברי ה'ספורנו' על**

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

ספרים, התורה כולה ואפילו בכחותינו החלושים יש בידינו לעיין כל דבר בספר. וכן ניתן לנו מן השמים ישיבה המחזיקה גם את הגשמיות. ובחסידי ה' קיימים בדורנו גם כוללים ובכך ניצולים משפחות לומדי תורה מרעב, כמה לומדי תורה היו נשארים אלמלא הם? כמה בדורנו היו מוכנים לחיות לא רק בעניות של ה' שאגת אריה ז"ל, אלא אפילו כפי שחיו בני תורה לפני דור אחד? כמה עלינו להעריך את הכלים. וכמה עלינו להשגיח ביודענו אשר הם עלולים להיאבד.

על ידי הערכה ושמחה מנצל אדם את כליו ומתעלה בהם ובוזה יהיו לו מדרגותיו לקנינו התמידי כל ימי חייו, אדם שנתנו לו כוחות להשפיע על הרבים, הרי אם לא ינצלם עלול לאבדם וכמ"ש **בגמרא** ('חגיגה ה:): **'ג' הקב"ה בוכה עליהן בכל יום... ועל פרנס המתגאה על הציבור'**. כי הכלי של משפיע, הוא כלי הגורם; **'למחלין לו כל עונותיו'** וכאשר נוטל הכלים היקרים הללו ומנצלם להבלים של כבוד וגאווה, הקב"ה בוכה עליו.

יש שבכחותיהם ראויים להתעלות ולהיות משפיעים והם מאבדים את הכלים עבור עצלות, בתירוץ שהם בעלי אופי חלוש, בעוד שאם היו מתגברים בקצה מסירות נפש היו זוכים. ועתה בעצלותם הם מאבדים את כליהם. וכאשר יעמדו לפני בית דין של מעלה, שם יתבעו מהם למה לא גדלו כפי הכלים שניתנו להם. על כל פנים, עלינו להתעורר בנוגע לכלים שעוד נשארו בידינו ובפרט אנשים צעירים שעדיין לא קלקלו והרבה כלים עדיין ברשותם. (מ'ערכי לב') ■

סילוק הכלים סילקה את העבודה ושוב אינה חוזרת לעולם. השרשת ידיעה זו אשר במעשינו אנו משברים את הלוחות לבלי תקנה, הוא הדבר אשר חייב לכלות עינינו כדי שנחזור בתשובה.

הלוחות השניות כבר היו מעשי ידי אדם: **"פסל לך"** ('שמות' לד). מאז שהופסקה אותה **'איתערותא דלעילא'** לא חזרה זקוקים לעבודתנו. ואפשר שזו גם כונת המדרש; שבלוחות שניות נתוספו הלכות מדרשות ואגדות, **דהיינו:** הדרכים לגילוי העומק בתורה שבכתב, באמצעות תורה שבעל פה. ולולא חטא העגל, היינו רואים הכל בתורה שבכתב, כי הגוף לא היה חוצץ ולא היינו זקוקים לשברו, על ידי עמל התורה כדי לזכות לאור התורה.

כשם שחטא אדם הראשון גרם לגירוש מגן עדן ולגזירת **'קנעת אפיך תאכל לךם'** ('בראשית' ג). **דהיינו:** שעל ידי הקלקול של החטא, אי אפשר לזכות בעולם הבא, אלא על ידי עמל וזיעת אף. כך גרם הקלקול של חטא העגל, אשר אי אפשר לזכות לאור התורה, כי אם על ידי עמל. ושני הקלקולים שנעשו אז, עדין לא נתרפאו עד היום הזה.

הלימוד נוגע לכל יחיד במדרגתו הפרטית, להשגיח שלא להפסיד הכלים שנתנו לו מן השמים. להעריך את הזכות להיות ב'**ד' אמות של הלכה'**. הזכות שבכחנו להתעורר ולהתעלות במדרגה עליונה יותר. ולאחר שזכינו להעריכם עלינו ללמוד גם לשמרם, שלא יאבדו מאתנו על ידי חוסר השתמשות בהם.

הבה נתבונן כמה כלים ניתנו לדור זה; בחזר אחד מוצאים אנו כ"כ הרבה

שכל הקלקולים הנגרמים על ידי החטא יש בידו לחזור ולתקנם, אינו קולט את העומק של קלקול החטא. ואמר משה; אם בשובו, ישובו בתשובה מוטב. ואם אין, שגם אחר שיראוהו לא ישובו בתשובה על החטא, ישברם לעיניהם לכלות עיניהם. יגלה להם אשר הקלקול מסלק את הכלים, לבלי שוב, כדי שיחזרו בתשובה.

כל עוד שאדם מניח שיש בידו לשחק עם הבחירה, אם לא נצלתי את ההזדמנות של הבחירה הראשונה אנצלה בהזדמנות הבאה. ואם לא בצעירותי, אזי בזקנותי. חייב לעורר את עצמו עם הידיעה, שאותם כלים שהיו לו לא יחזרו לו לעולם. אחריות נוראה על כלים העלולים להיות הולכים ונאבדים. כך הוא בנוגע לסייעתא דשמיא של סביבה העלולה להיאבד הימנו. וכך הוא בשאר הסייעתות במשך כל שנות החיים, אשר אם לא ינצלם יפסידם.

בכמה מקומות מלמדת אותנו התורה הנחה זו; כאשר בא יעקב לברך את בניו **אמר לראובן: "פחז פמים אל תותר פי עליך משפכי אביך אז חללת יצועי עליך"** ('בראשית' מט) ואע"ג שחזר בתשובה. ולא עוד, אלא שחז"ל מעידים עליו שהוא היה הראשון שפתח בתשובה (בר"ר פ"ד). מכל מקום, לא חזרו אליו לא כהונה, לא מלכות ולא בכורה.

משה רבנו לא הועילו לו **ואתחננין** תפילות שהיה מתפלל להכנס לארץ, אע"פ שכל חפצו לא היה אלא להיות שותף בקידוש ה' שיש בעולם. מכל מקום לא זכה להיכנס לארץ לאחר שאיבד כלי זה. אע"פ שתשובה מאהבה מהפכת זדונות לזכויות, אין זה נוגע אלא לשכרן בעולם הבא, אבל

היה שותף גם אתה

במניה בסך \$1000

במבצע חלוקה של מליון אנציקלופדיות בחינם

של הרב אמנון יצחק שליט"א

לפרטים 054-7408531

פרטים בעמוד אחורי

הלכה

מדיני עשיית אהל בשבת

ההלכות שלפנינו מבוססות עפ"י השו"ע וה'משנה ברורה'

תינוק והשמש, או הקור, מצייקים לתינוק אסור לפרוס את גגון העגלה, משום איסור עשיית אהל ארעי בשבת, אלא באחד מהאופנים הבאים:

6. אם היה פתוח הגגון מערב שבת בשיעור טפח, אפשר להוסיף ולמותחו על כל העגלה. (שטו סי"ב).

7. אם הגגון מחובר לעגלה ועשוי לנטותו ולקפל, הרי זה כדלת הסובבת על ציריה ומותר למותחה ולקפלה כדרכו, אף כשמתחילה לא היה פתוח בשיעור טפח. 'חזון איש' (נב ו).

כבר נפרס שיעור של טפח על מנת להגין, זה נחשב כתחילת גג ומכאן ואילך אינו אלא מוסיף. אבל אם ריעת הגג מגולגלת ועובי הגלילה יש בו טפח, אין זה מועיל, לפי שגלילה זו לא הונחה כדי להגין, לכך אין עליהם שם גג. (שטו ב).

4. כמו כן אם היו שני מקומות שיש בכל אחד מהם פחות מטפח, אולם אין ביניהם ג' טפחים, נחשב כאילו כולו מכוסה מדין לבד ורשאי להוסיף ולפרוס גג מעל פני כולו. (שטו סי"ב).

5. לכן יש לזהר כשהולך עם עגלת

1. כפי שכבר למדנו בשבוע שעבר, אסור לעשות אהל בשבת אפילו ארעי ואפילו אינו עושה מחיצות, כל פריסת דבר להגין אסורה בשבת. (שטו א ס"א).

2. אולם יש אופנים שהדבר מותר לכתחילה, כגון: באופן שכבר נפרס בערב שבת חלק מן הגג, אפילו לא נפרס אלא בשיעור של טפח, מותר להמשיך ולפרוס את כל הגג, כיון שבאופן זה, הדבר נחשב כתוספת על אהל ארעי בלבד. (שטו א ב).

3. אבל יש לזהר ולשים לב, שרק אם

דברי הגדה

ק"ח: 'אלמלא משמרין ישראל שתי שבתות כהלכתן מיד נגאלין, שנאמר: "כי כה אמר ה' לפרסיים אָשֶׁר וְשָׁמְרוּ אֶת שַׁבָּתוֹתַי" (ישעיה' נו) וכתוב בתריה: "וְהִבְיָאוּתִים אֶל הָרַקְדְּשֵׁי". ■

פרשת ויקהל: 'אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: "עשה לך קהילות גדולות ודרוש לפניהם ברבים הלכות שבת". וידוע ששמירת שבת כתיקונה הוא קירוב לגאולה. כמו שאמרו חז"ל ('שבת'

כתב רבנו ה'חפץ חיים' בהקדמתו ל'משנה ברורה' הלכות 'שבת': ראוי ונכון לכל ירא וחרד לדבר ד' לכוונן חבורות ללמוד הלכות שבת כדי שלא ישלכו במ. וכמבואר ב'ילקוט שמעוני' תחילת

הליכות עולם

שאלות מעשיות בהלכות שבת, לפי פסקי ה'משנה ברורה' נערכו במסגרת מפעל 'הליכות עולם' ע"י הרה"ג רם כהן שליט"א

כששמע זאת יחזקאל, הרצין לרגע והחל לחשוב אם היה מותר לעשות כך בשבת. מה הדין ומדוע?

תשובה: אסור.

מקור הדין כתוב בשו"ע (שכב ו): 'המחלק לבני ביתו מנות בשבת, יכול להטיל גורל לומר: למי שיצא גורל פלוני, יהיה חלק פלוני שלו. והוא שיהיו החלקים שווים ואינו עושה אלא להשוותם, שלא להטיל קנאה ביניהם. אבל עם אחרים אסור, כיון שמקפידין זה על זה, יבוא לידי מדה ומשקל'. וכתב הרמ"א: שאסור להטיל גורל בשבת, אפי' ע"י עכו"ם.

וכתב המשנ"ב (ס"ק כד): שזהו, אם הוא לחלק איזה דבר. ואסור אפילו במקום שיבואו לריב. אבל להטיל גורל; מי יאמר קדיש, או מי יעלה לתורה מותר. שהרי היו מפיסין בשבת במקדש; מי שוחט, מי זורק. וב'נזר הקדש' הביא בשם 'שבות יעקב' שמשמע; שאין מותר רק להטיל גורל מתוך ספר כנהוג, אבל ע"י פתקאות שנכתבו מערב שבת שם כל אחד עליו ומטילין בקלפי ומוציאים פתקא מי שיעלה לס"ת, אסור. ■

וכתב ה'משנה ברורה' (ס"ק נד) שהיה ב'שתיא' שלא שייך לגזור קלי, שאינה בכלל קמח, לפיכך התירו בזה ברכה, אפילו הרבה. וקשה, אסור דוקא הרבה, אבל מעט מעט מותר. ובגדר 'מעט מעט' כתב המשנ"ב: ששיעורו לא נתבאר בפוסקים ונראה שאפילו יש בו כשיעור גרוגרת. וב'ביאור הלכה' (ד"ה: 'שמא יבא') הביא: ש'הנשמת אדם' תמה על ההיתר של 'מעט מעט'. ומסקנתו: שכונת הגמרא 'מעט מעט' הוא ג"כ דוקא בעת האכילה ומשום שדרך אכילה בכך.

דין עירוב קורנפלקס עם מעט חלב

שאלה מעשית: ילדיו של יואל רגילים לאכול בבוקר צלחת קורנפלקס (פתיתי תירס קלויים) עם חלב. אחד מילדיו אוהב לאכול את הקורנפלקס עם רק מעט חלב, באופן שהפתיתים נדבקים זה לזה. שבת אחת נגמרו פתיתי הקורנפלקס ונשארו רק פרוורים דקים. וע"כ התעורר ספק בלבו של יואל אולי יש בעירוב פרוורי הקורנפלקס עם מעט חלב בעיה של לישא. הוא מיהר לרבו שיוורה לו כיצד לנהוג. מה הדין ומדוע?

תשובה: מותר מעט מעט וראוי לעשותו בעת האכילה.

דין גורל הנעשה בשבת

שאלה מעשית: בנו של יחזקאל חזר בשבת מחברת ה'תהילים' ובידו ספר. הוא סיפר לאביו כי עשו הגרלה בין כל המשתתפים והוא זכה. ברוב התלהבות הוא סיפר לאביו בדיוק איך עשו את הגרלה; המשגיח הביא פתקים כמספר המשתתפים ורק על אחד היה כתוב 'ספר' וכל אחד מהילדים הוציא פתק אחד.

מקור הדין, כתוב בשו"ע (שכא יד): 'אין מגבלין קמח קלי הרבה, שמא יבוא ללוש קמח שאינו קלי. ומותר לגבל את הקלי מעט מעט. אבל תבואה שלא הביאה שליש שקלו אותה ואחר כך טחנו אותה טחינה גסה, שהרי היא כחול והיא הנקראת: שתיא, מותר לגבל ממנה בחומץ וכל היוצא בו הרבה בבת אחת והוא שיהיה רך, אבל קשה, אסור מפני שנראה כלש'.

פרשת 'כי תשא'

"ונתנו איש כפר נפשו לה"

וכשתסיר אחד מתיבת מאתים, ישאר בידך תיבת מתים

פנינים לפרשה

"תשא את ראש בני ישראל" (ל יב)

מובא במדרש 'תנחומא' (פרשה ג) על הפסוק: "והשקע לעשיר איננו מניח לו לישון" ('קהלת' ה יא). 'בעשירי תורה אני מדבר. ולא בעשירי ממון. כיצד? היה אדם גדול ועשיר בתורה, למד תלמידים הרבה ורביץ תורה ברבים ושבע מן התורה, אף על פי שהוא מת, אין התלמידים שהעמיד מניחין לו לישון ... שנאמר: "דוכב שפתי ישנים" (שה"ש ז) ... וכן משה, למד תורה לישראל והדריכנו למצוות ונתן להם סדרי תורה ופרשיות שקוראים בהם בכל שבת ובכל חדש וחדש ובכל מועד והם מזכירים אותו בכל פרשה ופרשה. ובפרשת שקלים אמר משה לפני הקב"ה: "רבש"ע, משאני מת, אין אני נזכר". א"ל הקב"ה: "חייד, כשם שאתה עומד עכשיו ונותן להם פרשת שקלים ואתה זוקף את ראשן, כך בכל שנה ושנה שקוראין אותה לפני, כאלו אתה עומד שם באותה שעה וזוקף את ראשן". מניין? ממה שקראו בענין: "וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: פִּי תִשָּׂא אֶת רֹאשׁ". "שֵׂא אֶת רֹאשׁ" לא נאמר, אלא "פִּי תִשָּׂא".

"ונתנו איש כפר נפשו לה" (ל יב)

הכתוב אומר שצריך ליתן כל "איש כפר נפשו", בכדי שלא יגרום להם המנין "גגה". מדוע באמת, סגולת המנין לגרום להם "גגה"? שבשביל להגין ממנו צריכים ליתן כופר נפש. כתב בזה רבינו בחיי: שהכתוב מגלה בזה שהעם הנפרטים במנין כל אחד לעצמו, נעשה כל אחד מושגח ביחידות מבעל ההשגחה יתעלה ולפיכך כל מעשיו נפרטין לפניו ביחוד וממילא עלול להתחיל בו חלילה ה"גגה" לפי מעשיו. מה שאין

וצדקה. אמנם יתכן עוד שכונת הכתוב לומר: שהרודף צדקה באמת, ימציא לו הקב"ה בני אדם הראויים לצדקה ולא יכשל בבני אדם שאינן הגונים.

עוד יתפרש: "מִצָּא חַיִּים צְדָקָה" שיתן לו חיים ויתן לו לעשות צדקה וכשהיו חיוו מרובים יהיו גם כן צדקותיו מרובים. וכל שמרבה בצדקה משפיעין לו לעשות צדקה. ולזה תמצא כל ציווין של צדקה כפול: "נתן תתן" ('במדבר' כא). "פתח תפתח", "העניק תעניק" ('דברים' טו). ולזה: "ונתנו" ו"נתנו" שתי פעמים.

עוד כתב ה'שפתי כהן': ש "צְדָקָה" היא בגימטריא: **מאתים חסר אחת** (199). וכשתסיר אחד מתיבת מאתים ישאר בידך תיבת: **מתים**, לומר לך: שהצדקה שהאדם נותן הרי היא נותנת "חיים", כמאמר הכתוב: "רָדַף צְדָקָה... מִצָּא חַיִּים צְדָקָה", לומר: שימציאהו ה' אחד להשלים מאתים שעולה במספר קטן, כמו: "חיים" במספר קטן.

ועוד יש לפרש: "מִצָּא חַיִּים צְדָקָה", כלומר: שימצא מי שיתן לבניו צדקה. כי אמרו חכמינו ז"ל במסכת 'שבת' (קנא): שגלגל הוא שחוזר בעולם. ולכן אמר רבי חייא לאשתו: "כשיבא עני הקדימי לתת לו את הפת, כדי שיקדמו גם לבניך". וכששאלה אותו: "מדוע הוא מקללה שבניה יחזרו על הפתחים", השיב לה, על פי דברי תנא דבי רבי ישמעאל: ש"גלגל הוא שחוזר בעולם".

מוסיף על כך ה'בן איש חי' בספרו 'בן יהודע' לשבת שם: שהרי המעות נקראים 'דמים' בלשון חכמינו ז"ל. ו'דמים' לשון רבים הוא; דם דם וקודם אותיות דם יש אותיות גל גל, לרמוז שיש לדמים גלגל חוזר בעולם.

ובשם הגאון מוילנא מובא לבאר: שתיבת "ונתנו" מוטעמת בטעמי קדמא ואזלא, לרמוז: על דברי רבי חייא, שהורה לאשתו להקדים את הפת לעניים, כדי שיקדימו את הפת לבניהם, מאחר וגלגל הוא שחוזר בעולם. והלא תיבת "ונתנו" נקראת לפנים ולאחור. זהו שרמזה לנו התורה הקדושה בקדמא ואזלא. כלומר: הקדם ולך לעני למסור לו את פתו, כיון שגלגל חוזר בעולם ועלולים אתה, או בניך, להצטרך ג"כ לבריות וילך "לפניו צדקה" ('ישעיה'

כן בתחילה, קודם שנפרט כל אחד על ידי המנין, היה כל אחד בכלל הרבים וממילא אף ענינו נמשך בכלל הרבים. אבל עתה בהיות כל יחיד ויחיד נפרט לעצמו, גם כל מעשיו נפרטין. וממילא, אי אפשר מבלתי עונש להמגיע עונש לפי מעשיו. ועיין להלן במה שמתבאר בענין זה דברים נפלאים בספר 'כלי יקר'.

וכיוצא בזה מצינו אצל השונמית שהשיבה לאלישע: "פתוך עמי אנכי יִשְׁכַּח" (מלכים ב ד ג). כלומר: איני רוצה שתתפלל בשמי באופן מיוחד לפני המלך, או אל שר הצבא, כי מוטב לי, שיהיה עניני נכלל בכלל הרבים ולא אהא נפרטת לחודך פן אענש חלילה.

וידוע כי אותו היום היה 'ראש השנה'. ומכאן ראוי שביום זה שכל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון, לפחד ולדאוג בו, כיון שכל יחיד נפרט וכל מעשיו נפרטין, "לִתֵּת לְאִישׁ פְּדֻכָּיו וּנְכָרֵי מַעְלָיו" ('ירמיה' לב). וכן תמצא בספר 'רות' שבתחילה נאמר: "וַיִּלְךָ אִישׁ מִבֵּית לְחָם יְהוּדָה" ('רות' א). הזכירו הכתוב סתם ולא נאמר שום עונש ודבר רע. אבל לאחר מכן, כשנפרט ונזכר בשמו שנאמר: "וַיִּשֶׂם הָאִישׁ אֶלְיָמֶלֶךְ", נאמר לאחר מכן: "וַיִּמָּת אֶלְיָמֶלֶךְ". שמשעה שהוזכר לעצמו, נידון לפי ענינו לחוד והגיעו העונש.

לכן אמרו חכמינו ז"ל ב'ברכות' (ח.ז): "שֵׁאִין הַקַּב"ה מוֹאֵס בַּתְּפִלַּתוֹ שֶׁל רַבִּים". ואמרו עוד ב'ברכות' (כט.ל): "אמר אביי: "לעולם לישתף איניש נפשיה בהדי ציבורא" (תמיד ישתף האדם את עצמו יחד עם הצבור, כלומר: שיהא מתפלל בלשון רבים, שמתוך כך תפילתו נשמעת).

"ונתנו" (ל יב)

כתוב בספר 'שפתי כהן' (לרבי מרדכי הכהן, אחד מן הקדמונים): תיבת "ונתנו" נקראת בין מראשה לסופה ובין מסופה לראשה. לומר: שהצדקה, שכרה צדקה. ששכר מצוה הוא, שיעשה מצוה. כמבואר ב'אבות' (ד ב). וכן הוא אומר ב'משלי' (כא כא): "רָדַף צְדָקָה וְנָסַד מִצָּא חַיִּים צְדָקָה...". הרי שרודף הצדקה תבואנו חיים

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

(נח). בטרם יסוב הגלגל על בניך.

"ולא יהנה בהם נגף בפקד אתם" (ל) (ב)

כבר נתבאר למעלה, מדוע יש בקיומו של המנין סכנה למגפה. ונוסיף בזה את דברי ה'כלי יקר', שכתב על פי הפסוק:

"וביום פקדי ופקדתי עליכם חטאתם", הורה הכתוב בזה, שלא נמחל להם עון העגל, אלא בעבור שהיו החוטאים רבים, כי הקב"ה חס ביותר על רבים, כמו שכתוב ב'איוב' (לו ה): **"הן קל פביר ולא ימאס"**. וכמו שכתוב אצל 'יונה' (ד יא): **"נאני לא אחוס על נינה העיר הגדולה אשר יש בה הרבה משתים עשרה רבו"**. אבל בזמן שהם נספרים אחד לאחד, יש לחוש שהמספר יגרום שכל אחד לבדו

שו"ת חברותא

האם אפשר להזכיר רק חלק משלש עשרה המדות?

מערכת חברותא מיוחדת 'גנזי המלך'

"נפעבר ה' על פניו ויקרא: ה' ה' קל רחום ורחום אפים נרב חסד נאמת"

שאלה: האם יש ענין להזכיר רק חלק משלש עשרה המדות, מבלי להזכיר את כולן?

תשובה: שנינו במסכת 'ראש השנה' (יז:): **"קל רחום ורחום"** – אמר רב יהודה: **"ברית כרותה לשלש עשרה מדות שאינן חוזרות ריקם, שנאמר: הנה אנכי פכת ברית" (שמות' לד) "** דהיינו: סגולה מיוחדת יש לאמירת שלש עשרה המדות וכלשון חז"ל, שנכרתה עליהן ברית, שהן נשמעות בודאי. ובכח האמירה שלהן מתקבלת הבקשה שמבקש האדם מהקב"ה.

ולאור זאת יש לעיין: במקום שאת המדות מחייבת להרשיע את המבקש, האם יש טעם לומר את שאר המדות ולהשמיט את אמירת המדה הזאת? או שמא, רק אמירת כל שלש עשרה המדות יחד, יש לה כח ההשפעה?

אחת המדות העשויה לחייב את האדם האומרה ולא לזכותו; היא מידת ה'נאמת'. כי אם האדם אינו הולך בדרך ה'נאמת', הרי אותה מדה מהווה קטרוג עבורו ומוטב שלא יאמר אותה.

והנה מצינו, שכאשר חטאו ישראל בחטא המרגלים וביקש ה' להענישם, התפלל משה עבורם והזכיר את כח אמירת שלש עשרה המדות שלימדו הקב"ה, באומרו: **"נעתה יגדל נא פח ה' פאשר דפכת לאמר: ה' אַךְ אַפּים נרב חסד נשאו עון נפשע ונקה לא נקה"** (במדבר' יד יז).

דהיינו: שאמר רק חלק משלש עשרה המדות.

וכתב ה'אבן עזרא' (שמות' לד ו): לא הזכיר 'נאמת' - כי היו חייבים!

וכן, כתב שם הרמב"ן: והזכיר במדות **"אַךְ אַפּים נרב חסד"** ולא הזכיר 'נאמת'. כי במדת 'נאמת' - יהיו חייבים.

ומוכח מכאן שני דברים: האחד: שאין להזכיר מדה מחייבת. והשני: שאפשר להזכיר רק חלק מהמדות.

ומוסיף הרמב"ן: לא הזכיר 'נצר חסד לאלפים', כי לא בזכות אבות נתפלל משה עכשיו ולא הזכיר בתפילה הזאת:

"לאַבְרָהָם לַיְצָחָק וְלַעֲקֹב" כלל (כמו שהזכיר בשעת התפילה על מעשה העגל).

והטעם: בעבור שהארץ ניתנה לאבות ומהם ירשוה והם [שמיאנו לעלות לארץ עקב דברי המרגלים, היו] מורדים באבותם ולא היו חפצים במתנה שלהם, אשר האבות היו בוחרים בה מאד. והיאך

יאמר [משה עתה כמו שאמר לאחר מעשה העגל] **"אשר נשבעת לך בך... וכל הארץ הזאת אשר אמרתי אתן לזרעכם"** (שמות' לב יג). והם אומרים [עתה]: "אי אפשרנו במתנה זו!"

וכמו כן, כתב שם הרמב"ן: **"ולא הזכיר 'נחטאה' - בעבור שאלו מזידים ופושעים"**.

אך מקשה הרמב"ן: **"ולא ידעתי למה לא הזכיר 'רחום ורחום'"?** ומנסה לתרץ: 'אולי, ידע משה כי הדין מתוח עליהם ולא ימחול [להם על חטא זה] לעולם. לכן לא ביקש [אלא] רק אריכות אפים, שלא ימיתם כאיש אחד ולא ישחטם כצאן במדבר שימותו במגפה [אבל לא ביקש מחילה].

ובעבור שלא ביקש עתה אלא אריכות אפים [ולא הזכיר את המדות 'רחום ורחום' שבהן מוחל הקב"ה] אמר לו [הקב"ה למשה]: **"סלחתי פדברך"**

(במדבר' יד). שאהיה להם **"אַךְ אַפּים נרב חסד"**. והזכיר: **"פקד עון אבות"**, לאמר; שאם יראה שלא [יתכן] למחות עונם - יפקוד **"עון אבות"** על בניהם ול**"אַךְ אַפּים"** יקחם. ומזה היתה הגזרה לקבוע להם בכיה לדורות בלילה הזה. כי פקד עונם - על זרעם!

וכך מצינו גם בספר 'תהלים' (קג ז ח): שאפשר להזכיר רק חלק משלש עשרה המדות, כמו שאמר דוד בתפילתו על רפואתו: **"רחום ורחום ה', אַךְ אַפּים נרב חסד"**.

ומבאר ה'אבן עזרא': **"הזכיר [דוד] מהשלש עשרה מדות [רק] מה שצריך לו [עתה] על דבר תחלואיו, כאשר עשה משה בעת תפלתו [על מעשה העגל, שלא הזכיר את כל המדות]. כי לא הזכיר [משה] 'רחום ורחום' ולא ה' 'נצר חסד לאלפים'. וכבר פירשתי הטעם במקומו. ו[אילו] דוד, הזכיר 'רחום ורחום ה', אַךְ אַפּים נרב חסד"**.

ומחדש ה'אבן עזרא': שדוד המלך הזכיר גם מדות נוספות מתוך השלש עשרה, אלא שאמר אותן בלשון שלו, בלשון המבטאת את תוכן המדות ולא בלשון הכתוב בתורה. וכך ביאר ה'אבן עזרא' את המשך הפסוקים: **"והזכיר [דוד גם]: 'נצר חסד לאלפים' וזהו [שאמר]: 'נחטד ה' מעולם ועד עולם על נאיו' (תהלים' קג). והזכיר [דוד גם] נושא 'עון נפשע נחטאה' וזהו [שאמר]: 'לא כחטאינו עשה לנו ולא כעונתינו... הקחיק מקננו את פשעינו' (תהלים' קג) "** ומסיים ה'אבן עזרא' את דבריו בביאור המושגים,

"רחום ורחום אַךְ אַפּים נרב חסד": "רחום" - לשמור עבדו טרם בוא הרעה עליו. "רחום" - להושיעו בצעקו אליו. "אַךְ אַפּים" - להאריך לו. "נרב חסד" - שלא יפסיק חסדו. ■

שוכר הרכב ש"זכה" בכפל מהמשכיר הרמאי

תקציר התשובה:

העולה לדין: השוכר יכול לתפוס את הכפל משום שיאמר: קים לי כפשיטות, שנחשב אותו משכיר לגנב. ולכן מותר לו ליטול בכפל ואפילו בזמן הזה, משום דעת הרמ"א. וכן משום הספק, כדעת מרן השו"ע.

בס"ד

מהרצאותיו הקרובות

של הרב אמנון יצחק שליט"א

יהוד

אולם מוכת סעדיה חתוכה 25
ביום ראשון כא' אדר 07/03/10

כניסה 10 ש"ח

השערים יפתחו ב-20:00

ההרצאות מאובטחות

כל הזכויות שמורות לארגון "שופר" ©

שידור חי באתר 'שופר' WWW.SHOFAR.NET וב'שופר ניוזטל' 054-4007779

הרב זכריה יצחק שליט"א

קריאה בתימנית

מגילת אסתר ב-10 ש"ח

ניתן להשיג במשרדי 'שופר' רח' מתתיהו 10 בני ברק 0732-776776

חדש ב'שופר'

מעכשיו נתנת האפשרות לפרסם תשדירים בהרצאות הרב בשדור חי לכל העולם! עשרות אלפי צופים בכל יום! ובנוסף, באנרים פרסומיים באתר האינטרנט ובעלון 'גנזי המלך' במחירים אטרקטיביים ובחשיפה לצבור נרחב!

לפרטים: מעוז 0732-406525
ליאור 052-5227270

לרציניים בלבד!

טיוטה פריוויה

מודל 93

מכני חדש

גולן-0544-779886

ניתן לשלוח sms

פרשת עיריית רעננה מסתעפת

פרטים באתר 'שופר'

www.shofar.net

משלוח המנות שנאכל בטעות

מאת הרה"ג ח' שוורץ שליט"א

בדגים היוקרתיים את כל החוגגים בביתה בסעודת הפורים. רק בהתרוקן המגש הבחין אחד הסועדים במכתב יפה שהיה צמוד למגש ומשקראו בו הבינו שהמשלוח היה מיועד למשפחת ירחי האחרת והם נהנו ממנו בטעות. **לאחר חג הפורים הציגו את שאלתם לפני הרב: האם הם חייבים לשלם על מה שנהנו בטעות, או, שמא השליח שהביא את המשלוח לביתם נחשב שהזיק כבר למשפחת כהן והוא זה שחייב לשלם?**

הכתובת מאחר שכבר נשלח לשם היום פעמים אחדות. יעקב הבין שמחותנו קיבל כמה משלוחים מכובדים לרגל אירוסיו, אך האמת היתה שהשליח הכיר משפחת ירחי אחרת מאותו הרחוב, אשר האם היתה מנהלת מוסד חינוכי וחברי הצוות שלהו לה משולחי מנות. הגב' ירחי שקבלה את המשלוח המכובד, התרגשה לשמוע מהשליח שהמשלוח נשלח ממשפחת כהן והיתה בטוחה שמדובר באחת מבנות הצוות שהביעה בכך הכרת הטוב וכיבדה

חג הפורים משמש ובא. מיד אחרי אירוסיו בנו של יעקב כהן עם בתו של יצחק ירחי, יעקב שמח לכבד את מחותנו במשלוח מנות מכובד. ולשם כך קנה שני דגי ענק מן הסוג היקר, אותן הניח על מגש מקושט ומסביב עיטר בבקבוקי יין יקרים. לאחר תיאום עם חברת שליחים, הופיע בביתו בחג הפורים שליח שנטל את המשלוח המכובד בזהירות ויעקב הורה לו להעבירו למשפחת ירחי מרחוב הרימון. השליח אמר מיד שהוא מכיר היטב את

4. ירחי שוורץ שליט"א

יקב ירושלים

מהדרים בפורים

היכוננו! מבצע פורים-פסח ביקב ירושלים
קנו יינות או מיצי ענבים של יקב ירושלים, שמרו על הקבלות והיכנסו להגרלת הפרסים הגדולה. פרטים בטלמסר: 02-941-0110

כל היינות ומיצי הענבים של יקב ירושלים כשרים למהדרין מן המהדרין לפסח ולכל ימות השנה וראויים לקידוש ולהבדלה לכל הדעות יקב ירושלים, רח' תוצרת 3, א.ת. עטרות ירושלים
jerusalem@jerusalemwinery.co.il

להשיג ברשתות: רמי לוי, כמעט חיים, ויקטורי, יש, מחסני השוק, חכהן וברכל מוקד טלפוני להזמנות מרוכזות: 050-4153000

פסח עם "אוצרות חיים" במלון שלום פלאזה (סי הוטל) בטבריה
בתאריכים: י"ד ניסן-כ"א ניסן (29.3.10-5.4.10)

השנה כולם נכסח עם "אוצרות חיים"

ההרשמה לשבת הגדול בעצומה

פנינא פנינא לילדים ♥ טיול לקברות צדיקים ♥ ליל הסדר מצות עבודת יד ♥ כל החג מצות שמורות לאוכלי קטניות ♥ בריכת שחיה, ספא וג'קוזי בשעות נפרדות ♥

לפרטים: אוצרות חיים רח' התקווה 73 תל אביב
03-6880091 050-3131740/1
מספר המקומות מוגבל! כדאי להזדרז!

עזבנו את 'בזק'
כי אין עם מי לדבר
והכי טוב בחוץ...

פרטים באתר שופר www.shofar.net
מספרנו חזר: 03-6777779
ובנוסף: 0732-776776

היה שותף גם אתה

במבצע החלוקה של

1,000,000 אנציקלופדיות בחינם

של הרב אמנון יצחק שליט"א

בכל הארץ

ניתן לרכוש מניית זכות בסך של \$1000 *

השווה לכ-4000 אנצ' שיחולקו לזכותך או על ידך
מה שמבטיח שמאות ואלפי בעלי תשובה מינימום,

יחזרו לאבינו שבשמים

בעלות של שקל וקצת לכל אחד.

אל תעמוד מנגד

המלחמה קרובה והסכנות גדולות

240 שעות לצפיה

84 סרטים והרצאות מחולקים ל-1727 מקטעים

106 נושאים שונים

880 תתי נושאים 32 שירים וקליפים

כל זה, בשקל וקצת...

לא יאומן!

* שער הדולר לפי 4.2

לפרטים 054-7408531